

ΕΙΣΗΓΗΣΗ
ΓΙΑΝΝΗ ΚΕΡΑΣΑΡΙΔΗ
ΣΤΟ ΤΡΙΤΟ ΣΤΡΟΓΓΥΛΟ ΤΡΑΠΕΖΙ

*«Ο εκπαιδευτικός στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση·
προετοιμασία, επιμόρφωση και αξιολόγηση»*

I. ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ

● **ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ**

Ένα σχολείο βασικής γενικής παιδείας, που σαν στρατηγικό του στόχο έχει την κοινωνική διαπαιδαγώγηση της προσωπικότητας όλων των μαθητών, οφείλει να τους εξοπλίσει με τις βάσεις της επιστήμης και να τους δώσει μια πολύπλευρη και στέρεα μόρφωση, ώστε να μπορέσουν αργότερα να συμμετάσχουν δημιουργικά στην κοινωνική παραγωγή.

● **ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ**

- α) να συμβάλει στην αγωγή υπεύθυνων και κοινωνικά ενεργών ανθρώπων
- β) να συντελέσει στην **κατανόηση** του κόσμου από τους μαθητές και στην ανάπτυξη της ικανότητας να γενικεύουν τα συμπεράσματά τους φτάνοντας έτσι στις επιστημονικές έννοιες
- γ) να αναπτύξει στους μαθητές την **ικανότητα να σκέφτονται** και να δρουν δημιουργικά, ανεξάρτητα. Με άλλα λόγια, να μπορούν να αντιμετωπίσουν με επιτυχία νέα προβλήματα σε πρωτόγνωρες συνθήκες
- δ) Να διαμορφώσει στους μαθητές κριτήρια και κίνητρα και έτσι να τους κάνει ικανούς **να ζουν ανθρώπινα, ν' απολαμβάνουν και να βελτιώνουν τη ζωή σε όλες τις εκφράσεις της.**

II. ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ

● **ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΙ – ΓΙΑ ΠΟΙΟ ΣΧΟΛΕΙΟ;**

Το ζήτημα της εκπαίδευσης-επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών συνδέεται άμεσα με τη φιλοσοφία και τη συνολική αντίληψη προσέγγισης στη δομή, στο περιεχόμενο και στη λειτουργία της σχολικής εκπαίδευσης. Επιτακτική ανάγκη της εποχής είναι η παροχή γενικής παιδείας μέσα από πολυδιάστατες γνώσεις σχετικές με τη φύση και την κοινωνία. Οι γνώσεις αυτές εστιάζονται, αξονίζονται και στοχεύουν στη διαπαιδαγώγηση των νέων.

Πρωταρχικό εργαλείο γνώσης και διαπαιδαγώγησης αποτελεί το ενιαίο, 12χρονο, υποχρεωτικό, δημόσιο και δωρεάν πολυτεχνικό σχολείο, ως συνέχεια της δίχρονης υποχρεωτικής προσχολικής αγωγής.

● **ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ –
ΕΝΙΑΙΕΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΣΧΟΛΕΣ**

Πρωταρχικά επιστημονικά εφόδια του δασκάλου αποτελούν:

- α) **η ολοκληρωμένη παιδαγωγική-επιστημονική συγκρότηση,**
- β) **η ικανότητα δημιουργικής εφαρμογής των παιδαγωγικών αρχών** στους τομείς της γενικής και ειδικής Διδακτικής και των συγγενικών επιστημών της Ψυχολογίας και της Κοινωνιολογίας,
- γ) **η υψηλή μόρφωση στις ειδικές επιστήμες** που αντιστοιχούν στην ειδικότητά του
- δ) **η ενίσχυση της ικανότητάς του στην ερευνητική μεθοδολογία**

III. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ ΣΤΗ ΜΕΤΑ-ΜΑΑΣΤΡΙΧΤ ΠΕΡΙΟΔΟ

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΚΑΙ ΕΚΤΙΜΗΣΗ

- Δεκαετίες τώρα τα γνωστά κόμματα εξουσίας διαφημίζουν και προωθούν την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου με σχέδια διαταγμάτων και νόμους όπως: 1) το Π.Δ. Σουφλιά (1993), 2) ο νόμος για την αξιολόγηση της εκπαίδευσης επί Αρσένη, που προέβλεπε ένα σώμα από 400 μόνιμους αξιολογητές – πραιτοριανούς (ΦΕΚ 189/Β/272/1998), 3) ο τριπλός νόμος Π. Ευθυμίου (2986/2002), ο οποίος θεσμοθετεί την τριπλή διάσταση της αξιολόγησης [εκπαιδευτικού – σχολικής μονάδας – αυτοαξιολόγηση του σχολείου] και υλοποιεί μαζί με άλλα μέτρα των αντιδραστικών μεταρρυθμίσεων τις κατευθύνσεις του Μάαστριχτ αρχικά, της Λευκής και Πράσινης Βίβλου, στις κατευθύνσεις της Μπολόνιας και της Λισσαβόνας, τις εντολές, τελικά, του ευρωπαϊκού μονοπωλιακού κεφαλαίου για την εκπαίδευση και την εργασία.....

- Ενώ λοιπόν άλλα αναδιαρθρωτικά μέτρα προχωρούσαν [ευέλικτη ζώνη, νέα σχολικά βιβλία και προγράμματα, πρόχειρες προσεγγίσεις με τις επιχειρήσεις, ευρωπαϊκά προγράμματα κλπ.], οι νόμοι για την αξιολόγηση παρέμειναν για μεγάλο διάστημα ανενεργοί. Και αυτό ήταν αποτέλεσμα συνολικής εναντίωσης του εκπαιδευτικού κόσμου και σε καμιά περίπτωση της σκόπιμης στάσης των υποταγμένων ΟΛΜΕ – ΔΟΕ, που στα εκπαιδευτικά και συνδικαλιστικά τους συνέδρια [ΔΟΕ, 1998, Χίος – ΟΛΜΕ, Καλαμπάκα, 1996] αποδέχονται την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου...

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

ΑΠΟΨΕΩΝ ΓΙΑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ
ΣΤΡΟΓΓΥΛΟ ΤΡΑΠΕΖΙ

Ηλίας Αργυρόπουλος
Περ/κός Δ/ντής

Το εκπαιδευτικό έργο είναι μια διαδικασία που εξαρτάται από πολλούς παράγοντες με όχι ισοτίμη συμμετοχή στη διαμόρφωση του τελικού αποτελέσματος. Στους παράγοντες αυτούς περιλαμβάνονται οι υποδομές, τα μέσα, τα αναλυτικά προγράμματα, τα βιβλία, άλλα εκπαιδευτικά υλικά, οι νέες τεχνολογίες, οι πόροι και πάνω από όλα οι εκπαιδευτικοί.

Η βελτιστοποίηση του αποτελέσματος, στο μέρος που αφορά στους εκπαιδευτικούς εξαρτάται και από τη συνεχή και οργανωμένη ενημέρωση-επιμόρφωση σε επιστημονικά και παιδαγωγικά θέματα. Είναι επομένως απαραίτητη η υποστήριξη όπως και η επισήμανση εκείνων των σημείων της διαδικασίας, που έχουν ανάγκη βελτίωσης τόσο σε συλλογικό όσο και σε ατομικό επίπεδο. Συνεπώς η αυτοαξιολόγηση και η ατομική αξιολόγηση προκύπτουν ως μια ανάγκη βελτίωσης.

Η αξιολόγηση, εκτός των άλλων, οφείλει να είναι έγκυρη, δίκαιη, αντικειμενική και τεκμηριωμένη με σαφή και επιστημονικά κριτήρια. Η απαίτηση της δικαιοσύνης, η οποία πρέπει να είναι εξασφαλισμένη και προς τα δύο μέρη, έχει ως επακόλουθο την επιβράβευση εκείνων που ικανοποιούν τα κριτήρια. Μεταξύ των κριτηρίων θα πρέπει να είναι το επιστημονικό, το διδακτικό, η συνεργασιμότητα, η συμμετοχή σε θέματα και εκδηλώσεις του σχολείου, η συνεργασία με τους γονείς και άλλα. Το επιστημονικό και το διδακτικό ασφαλώς είναι αρμοδιότητας Σχολικού Συμβούλου, τα υπόλοιπα προφανώς ανήκουν στο Δ/ντή της Σχολικής μονάδας. Εδώ θα πρέπει να επισημάνουμε την ανάγκη αλλαγής του τρόπου επιλογής των Δ/ντών σχ. Μονάδων. Οι εξετάσεις σε διοικητικά και παιδαγωγικά θέματα είναι μια πρόταση που αναβαθμίζει το θεσμό.

Στρογγυλό τραπέζι με θέμα
«Ο εκπαιδευτικός στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: προετοιμασία, επιμόρφωση
και αξιολόγηση»

(περίληψη Εισήγησης)
Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
ΠΟΙΟΣ, ΠΟΙΟΝ και ΓΙΑΤΙ;
ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΑΠΟΔΟΜΗΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ
ΣΧΟΛΕΙΟΥ

του Ιάκωβου Μαυρέλη, Μαθηματικού στο 4^ο ΓΕ.Λ. Καλλιθέας

Η κακοδαιμονία του ελληνικού σχολείου έντεχνα προβάλλεται ως αποτέλεσμα της έλλειψης αξιολόγησης-ελέγχου των εκπαιδευτικών. Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού ή/και του εκπαιδευτικού έργου είναι ο βασικός μηχανισμός άσκησης τυπικού κοινωνικού ελέγχου στο ζωντανό στοιχείο της εκπαίδευσης, στο εκπαιδευτικό προσωπικό. Για να «μιλήσουμε» για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού πρέπει να απαντήσουμε στο βασικό ερώτημα: ποιος αξιολογεί, ποιον αξιολογεί, γιατί τον αξιολογεί. Σε καθεστώς μνημονίων, η αξιολόγηση μπορεί να λειτουργήσει μόνο ως διαδικασία νομιμοποίησης απολύσεων και στασιμότητας των εκπαιδευτικών. Είναι ο κεντρικός μηχανισμός για την υπονόμηση της μονιμότητας, την τρομοκράτηση και τις μαζικές απολύσεις.

Δίπλα στις «εκθέσεις υπηρεσιακής ευδοκιμότητας» προστίθενται μοντέλα αξιολόγησης που προβάλλονται ως επιστημονικά, αντικειμενικά, δίκαια, χρήσιμα για τη βελτίωση των εκπαιδευτικών. Η «αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου», η «διαφορική επίδοση», η «αυτο-αξιολόγηση», η «αξιολόγηση της σχολικής μονάδας», «οι δείκτες ποιότητας της εκπαίδευσης», η «αξιολόγηση για τη βελτίωση του σχολείου» είναι το νέο εννοιολογικό οπλοστάσιο του εκσυγχρονισμένου επιθεωρητισμού. Από το όλο εγχείρημα της βελτιωτικής αξιολόγησης / αυτοαξιολόγησης απουσιάζουν δύο βασικά στοιχεία προβληματισμού: ότι το σχολείο δε λειτουργεί για το «κοινό καλό», αλλά στον καπιταλισμό έχει μια έντονη επιλεκτική λειτουργία, και ότι η σχολική γνώση δεν είναι «ουδέτερη», καθώς εγγράφει συγκεκριμένες ιδεολογικές επιλογές των πολιτικά κυριάρχων ομάδων και τάξεων..

Ο προσδιορισμός των «δεικτών ποιότητας» είναι προϊόν μιας τεχνοκρατικής και ακραίας οικονομίστικής αντίληψης για την εκπαίδευση. Στο νέο πλαίσιο, οι εκπαιδευτικοί "χρεώνονται" την επιτυχία ή αποτυχία των μαθητών τους σε προτυποποιημένα τεστ και η διοίκηση του σχολείου "χρεώνεται" την επιτυχία και την αποτυχία όλων. Ωστόσο, από την επίσημη αξιολόγηση ουσιαστικά «αγνοούνται» οι αμέτρητοι κοινωνικοί και εκπαιδευτικοί παράγοντες, οι κοινωνικές και γεωγραφικές ανισότητες που επηρεάζουν και συνδιαμορφώνουν την εκπαιδευτική διαδικασία και το εκπαιδευτικό έργο.

Με την πρόσφατη έκθεση του Ο.Ο.Σ.Α προτείνεται και για το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα ένα ενιαίο σύστημα αξιολόγησης που θα στηρίζεται σε δύο πυλώνες: την αυτοαξιολόγηση και τον εξωτερικό έλεγχο. Προτείνεται να συνδεθεί η διαδικασία της αξιολόγησης με τα αποτελέσματα μάθησης. Αυτό μπορεί να γίνει μέσω τυποποιημένων σε εθνικό επίπεδο εξετάσεων, από τ' αποτελέσματα των οποίων θα εξαρτάται η δημόσια κατάταξη των σχολικών μονάδων και η εργασιακή - μισθολογική κατάσταση των εκπαιδευτικών.

Βασικός στόχος είναι η εξεύρεση πόρων για την εκπαίδευση έξω από τον κρατικό προϋπολογισμό, η περαιτέρω μείωση της κρατικής επιχορήγησης, η σταδιακή κατάργηση του όποιου ενιαίου και δωρεάν χαρακτήρα της εκπαίδευσης και η προσαρμογή της στις οικονομικές δυνατότητες της τοπικής κοινωνίας. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα ένα πιο φτωχό και διαφοροποιημένο περιεχόμενο σπουδών και αναλυτικό πρόγραμμα, την ιδιωτικοποίηση και κατηγοριοποίηση σχολείων και εκπαιδευτικών. Όπου έχει εφαρμοστεί το αποκεντρωμένο εκπαιδευτικό μοντέλο υπάρχει: α) επιλογή σχολείου από τους γονείς, β) ανταγωνισμός ανάμεσα στα σχολεία για να εξασφαλίσουν μαθητές και χρηματοδότηση, γ) άνοιγμα του

σχολείου στις πολυεθνικές επιχειρήσεις και την αγορά εργασίας, με αναλυτικά προγράμματα που δεν έχουν ως σκοπό την καλλιέργεια κριτικής σκέψης αλλά την εκγύμναση των μαθητών σε ληξιπρόθεσμες δεξιότητες άμεσα χρηστικές στην αγορά εργασίας, δ) αξιολόγηση των σχολείων με βάση την επίδοση των μαθητών σε εθνικές (ή περιφερειακές) εξετάσεις, γεγονός με άμεση επίπτωση στις κρατικές και ιδιωτικές επιχορηγήσεις και με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την εσωτερική ζωή των σχολείων.

Χωρίς ψευδαισθήσεις για το ρόλο της αξιολόγησης χρειάζεται να οικοδομήσουμε μέτωπο αντίστασης –απόρριψης της αξιολόγησης. Να μην αναγνωρίσουμε το ρόλο του επιθεωρητή-μánaτζερ-τιμωρού για τους νέους διευθυντές και να παλέψουμε για την υπεράσπιση της δημοκρατίας και της παιδαγωγικής ελευθερίας στο σχολείο. Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να αντισταθούμε στον ασφυκτικό έλεγχο του νεο-επιθεωρητισμού, όπως διανθίζεται με τα μέτρα και τους δείκτες σύμφωνα με τα πρότυπα της «ελεύθερης αγοράς» που οδηγούν σε αφανισμό το Δημόσιο Σχολείο.

Γιατί «ο δάσκαλος που θα υποχρεωθεί να καταπνίξει τη σκέψη του θα γίνει διπλά σκλάβος ή θα καταντήσει ένας ψυχικά ανάπηρος άνθρωπος, ανίκανος να μορφώσει άλλους» (Δ. Γληνός).

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΕΙΣΗΓΗΣΗΣ ΜΑΝΟΥ ΜΟΡΟΓΛΟΥ ΣΤΟ ΤΡΙΤΟ ΣΤΡΟΓΓΥΛΟ ΤΡΑΠΕΖΙ

Α΄ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Οι επιστημονικές γνώσεις

- Η διαμόρφωση των επιστημονικών εννοιών δεν μπορεί να υποκατασταθεί από τη συσσώρευση γνώσεων για ασύνδετα στοιχεία

Προσανατολισμός της διδασκαλίας

- Η διδασκαλία πρέπει να προσανατολίζεται προς το μέλλον του παιδιού και όχι προς το παρελθόν. Αυτό σημαίνει πως το επίπεδο δυσκολίας της ύλης που προσφέρουμε στο παιδί πρέπει να βρίσκεται στη ζώνη επικείμενης ανάπτυξης και όχι στο ήδη κατακτημένο από το παιδί επίπεδο (*Βιγκότσκι, Α. «νους στην κοινωνία», 1997, 144-155, Αθήνα, Gutenberg*)

Συνεργασία δάσκαλου-μαθητή

- Η ανάγκη για συνεργασία δάσκαλου-μαθητών κάνει το δάσκαλο αναντικατάστατο στη διαδικασία της διδασκαλίας. Ωστόσο ορισμένοι συγγραφείς απολυτοποιούν την αυτενέργεια του παιδιού και υποβαθμίζουν το ρόλο του δασκάλου, πράγμα που δείχνει ότι αγνοούν τις νομοτέλειες της ανάπτυξης του ανθρώπινου νου. Στην πραγματικότητα η συμμετοχή του δάσκαλου είναι έμμεσα παρούσα ακόμα και στην εργασία στο σπίτι, όπου ο μαθητής λύνει μια άσκηση μόνος του.

Νέα κοινωνική θέση του παιδιού

- Με την είσοδό του στο σχολείο το παιδί αποκτάει **νέα κοινωνική θέση** και νέο ρόλο, με διαφορετικά από πριν δικαιώματα και υποχρεώσεις. Οι συνθήκες μάθησης επίσης αλλάζουν. Εδώ δεν υπάρχει τόσος χρόνος για παιχνίδι, όπως στο Νηπιαγωγείο. Προϋπόθεση για τη μάθηση γίνεται η αποδοχή από το παιδί του νέου ρόλου του σαν μαθητή, η αποδοχή της μάθησης ως καθήκοντος. Αν το παιδί συνδυάσει την ανάθεση ευθύνης και την αναγνώριση της προσωπικότητάς του με τη νέα ιδιότητα, σαν μαθητή, θα αντιμετωπίσει θετικά και τα μαθητικά του καθήκοντα. Κατανοώντας ότι όλοι έχουν δικαιώματα και υποχρεώσεις, και ότι κύρια δουλειά του μαθητή είναι η απόκτηση γνώσης, τοποθετείται θετικά απέναντι στη γνώση.

Ο μονόπλευρος προσανατολισμός του εφήβου

- Το πρόβλημα που αντιμετωπίζει ο εκπαιδευτικός είναι πως θα διευρύνει τον κύκλο των ενδιαφερόντων του εφήβου, ώστε να αποφύγει τη μονόπλευρη ανάπτυξη. **Το να διαχωριστούν οι μαθητές σ' αυτή την ηλικία σε "θετικής" και "κλασικής" κατεύθυνσης είναι λάθος.** Ο μονόπλευρος προσανατολισμός που μπορεί να καταλήξει ακόμα και στην απέχθεια προς ορισμένα μαθήματα, οφείλεται τόσο στο εκπαιδευτικό σύστημα, που επιδιώκει την εξειδίκευση σε βάρος της γενικής μόρφωσης, όσο και στον τρόπο διδασκαλίας των προηγούμενων χρόνων, που δεν καλλιέργησε ποικίλα ενδιαφέροντα στο παιδί.

Β΄ Ο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΜΕΤΑ ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

- Τεράστια σημασία έχει η επανακατάρτιση του εκπαιδευτικού στη μακρόχρονη πορεία του για τους εξής λόγους:

- **πρώτος.** Για ν' αποκτήσει ο εκπαιδευτικός σύγχρονη γνώση καθώς η επιστήμη και η κοινωνία συνεχώς εξελίσσονται.
- **δεύτερος,** για να ανανεώσει το γνωστικό του υπόβαθρο, που ολοένα γερνάει και ξεθωριάζει από την καθημερινή ρουτίνα.
- **Τρίτος,** για να μπορεί να απαντά σε ζητήματα και προβλήματα από τις νέες έντονες, ανησυχητικές καταστάσεις που προκύπτουν καθημερινά στο σχολείο.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΗ): ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΓΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ

ΣΠΥΡΟΣ ΦΕΡΕΝΤΙΝΟΣ -ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΚΟΥΤΣΑΝΔΡΕΑΣ

Καλός δάσκαλος είναι αυτός που κάθεται δίπλα στα παιδιά και όχι απέναντί τους.

Ελένη Γλύκατζη - Αρβελέρ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Μέχρι τα μέσα του 20^{ου} αιώνα, η μετάδοση της μαθηματικής γνώσης προσανατολιζόταν στη μεταφορά της επιστημονικής κληρονομιάς σε μια σχετικά μικρή ομάδα ανθρώπων που έχει την ικανότητα να την κατανοεί, να την ελέγχει και να την αναπαράγει. Έτσι, μέχρι τις τελευταίες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα δεν αποδίδεται καμιά ιδιαίτερη σημασία στην αξιοποίηση των μαθηματικών από τον ευρύτερο πληθυσμό, αν και ένα πλήθος από νοητικές και πρακτικές δραστηριότητες των ανθρώπων σχετίζονται στενά με τα μαθηματικά.

Η αντίληψη αυτή, στην πιο ακραία της μορφή, επικρατεί, όπως είναι γνωστό, ολοκληρωτικά στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης του 60 (φορμαλιστικά μαθηματικά). Η διδασκαλία απομακρύνεται από τις ανθρώπινες ανάγκες και την «ωφελιμότητα», ενώ η αυστηρότητα και η ακρίβεια της μαθηματικής επιστήμης αποτελούν το πρίσμα μέσα από τα, οποίο διαμορφώνονται τα σχολικά μαθηματικά

Από τα μέσα του 20^{ου} αιώνα, όπου η μαθηματική μόρφωση αρχίζει να αντιμετωπίζεται ως αγαθό και δικαίωμα κάθε ανθρώπινου όντος (UNESCO, 1956), παιδαγωγοί και ερευνητές από όλο τον κόσμο επικεντρώνουν τον ενδιαφέρον τους στις δυνατότητες διάδοσης της μαθηματικής γνώσης στο σύνολο των πολιτών. Οι λόγοι μιας τέτοιας αλλαγής στάσης μπορούν να αποδοθούν σε πολλές αιτίες που σχετίζονται με οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές επιλογές. Παράλληλα, η γενίκευση της εκπαίδευσης σε συνδυασμό με την σημασία που αποδίδεται στα μαθηματικά για την ανάπτυξη της συστηματικής σκέψης εντάσσουν τα μαθηματικά στις βασικές γνώσεις που πρέπει να κατέχει κάθε μέλος της κοινωνίας. Χαρακτηριστικά, στο 6^ο Διεθνές Συνέδριο για τη διδασκαλία των Μαθηματικών (BUDAPEST, 1988) τονίζεται ότι «υπάρχουν στενές σχέσεις ανάμεσα στα Μαθηματικά, την καθημερινή ζωή και τον κόσμο που μας περιβάλλει, όπως και με τις άλλες επιστήμες».

Στη διάρκεια της δεκαετίας του 70 οι αντιλήψεις για το ρόλο των μαθηματικών στην καλλιέργεια της ανθρώπινης προσωπικότητας ενισχύονται προς μια κατεύθυνση που δε σχετίζεται μόνο με τις αιτιάσεις για μαθηματική συνέπεια, αυστηρότητα και τάξη, αλλά και με τη σχέση της μαθηματικής εκπαίδευσης με την πραγματικότητα και τις ανάγκες της ζωής του ανθρώπου. Ως αποτέλεσμα αυτών των προσανατολισμών, τα Αναλυτικά Προγράμματα που αναπτύσσονται παγκόσμια τη δεκαετία του '70 δεν απευθύνονται μόνο στην ελίτ των μαθητών που θα γίνουν χρήστες μαθηματικών στο μέλλον αλλά κατευθύνουν την μαθηματική παιδεία προς την ανάπτυξη των απαραίτητων μαθηματικών εννοιών που σχετίζονται και με τον πραγματικό κόσμο και τις καθημερινές εφαρμογές. Οι διαδικασίες αυτές οδηγούν σε μια σύζευξη της γνωστικής, της χρηστικής και της πολιτισμικής αξίας των μαθηματικών, επιδρώντας παράλληλα στη θετική ανάπτυξη της προσωπικότητας των μαθητών, καθώς οι προτεινόμενες διαδικασίες μαθηματοποίησης περνούν μέσα από την ατομική δραστηριοποίηση και επεξεργασία.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, η διδασκαλία των Μαθηματικών σημαδεύεται από

μία συνεχή αντιπαράθεση ανάμεσα σε μια "ωφελιμιστική" αντίληψη, σύμφωνα με την οποία τα Μαθηματικά πρέπει να αναπτυχθούν ως ένα εργαλείο χρήσιμο στη ζωή του ανθρώπου και σε μιαν άλλη που θέλει το σχολικά Μαθηματικά πιο κοντά στην επιστήμη των Μαθηματικών, θεωρώντας τα ως ένα "πολιτισμικό δημιούργημα", η διδασκαλία του οποίου μπορεί βέβαια να συμβάλλει στην καλλιέργεια της προσωπικότητας του μαθητή, αλλά στοχεύει κυρίως στην προετοιμασία του για τη μελλοντική επιστημονική του εξέλιξη.

Η θέση της Ελληνικής Πολιτείας, όπως αυτή εκφράζεται στο Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2000), είναι ότι η διαδικασία μάθησης των μαθηματικών είναι μια κατασκευαστική δραστηριότητα (θεωρία της εποικοδόμησης της μαθηματικής γνώσης) και η κατασκευή της γνώσης καθίσταται εφικτή υπό την προϋπόθεση ότι η διαδικασία της μάθησης βασίζεται σε συγκεκριμένες εμπειρίες του μαθητή. Επίσης, η επίσημη στροφή προς τις νεότερες προσεγγίσεις κατοχυρώνεται και από την προκήρυξη συγγραφής ((Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2003) των νέων βιβλίων Δημοτικού και Γυμνασίου βάση του Διαθεματικού Ενιαίου Πλαισίου Προγραμμάτων Σπουδών (ΔΕΠΣ).

Κλείνοντας την σύντομη εισαγωγή θεωρούμε αναγκαίο να τονιστεί ότι το ελληνικό σχολείο πραγματοποίησε ένα τεράστιο άλμα και από μια φάση ιδιαίτερα αυστηρού και σε πολλές περιπτώσεις ασφυκτικού ελέγχου, πέρασε σταδιακά μετά τη μεταπολίτευση σε μια φάση έντονα χαλαρή και ανεξέλεγκτη. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι: 1) Ο θεσμός των επιθεωρητών, ο οποίος είχε φθάσει σε τέτοια στάδια αυθαιρεσίας ώστε σε ορισμένες περιπτώσεις να λαμβάνονται υπόψη ως κριτήρια προαγωγής μέχρι και οι πολιτικές απόψεις. Μετά την κατάργηση του θεσμού των επιθεωρητών ο αυστηρός έλεγχος αντικαταστάθηκε από την παντελή απουσία κάθε ελέγχου και αξιολόγησης. 2) Η βαθμολογία στους μαθητές, η οποία από ιδιαίτερα αυστηρή έφθασε να είναι τόσο χαλαρή, ώστε ο βαθμός σε αρκετές περιπτώσεις να μην έχει ουδεμία σχέση με την πραγματική αξία του μαθητή, με αποτέλεσμα την ουσιαστική κατάργηση μεγάλου τμήματος των βαθμολογικών κλιμάκων. Για παράδειγμα, στο Δημοτικό συνήθως ο μη επαρκής μαθητής παίρνει 9 και ο καλός 10 ενώ οι υπόλοιποι βαθμοί ουσιαστικά έχουν καταργηθεί, αντίστοιχα στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση πολύ σπάνια καταγράφονται βαθμοί κάτω από τη βάση. Αξίζει να σημειωθεί ότι για την προαγωγή ενός μαθητή από μια τάξη στην άλλη στο Λύκειο ο βαθμός βασικών μαθημάτων μπορεί να ισοσκελισθεί από το βαθμό ενός μόνο μαθήματος, πχ καθένα από τα μαθήματα Θρησκευτικά, Αγγλικά, Ιστορία και Ερευνητική Εργασία (Project) έχει μόνο του την ίδια αξία που έχουν μαζί τρία μαθήματα: η Φυσική, η Χημεία και η Βιολογία (ΠΔ 48/2012)

Αποτέλεσμα των παραπάνω αλλαγών, που σε αρκετές περιπτώσεις συνεχίζονται και στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, είναι ότι το σύνηθες πρότυπο που ενσωματώνει ο μαθητής από το εκπαιδευτικό σύστημα είναι ότι η αξία και η εργατικότητα δεν παίζουν ιδιαίτερο ρόλο στην ανέλιξη ενός ατόμου γιατί είναι δυνατό ο μαθητής να προάγεται εύκολα και άκοπα και, συχνά, να λαμβάνει και ικανοποιητική βαθμολογία. Το πρότυπο αυτό διαμορφώνει και συγκεκριμένη συνείδηση πολίτη όταν ο μαθητής εισέλθει στην παραγωγική διαδικασία.

Αμέσως παρακάτω θα αναφερθούν ορισμένες διαπιστώσεις που αφορούν τη σημερινή εκπαιδευτική πραγματικότητα (τη μαθηματική, αλλά και τη γενικότερη) καθώς και προτάσεις βελτίωσης όσον αφορά την αξιολόγηση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.

Παρατήρηση:

Οι διαπιστώσεις και προτάσεις που θα αναφερθούν αμέσως παρακάτω αποτελούν, σε μεγάλο βαθμό, προτάσεις διαλόγου στα πλαίσια του Ερευνητικού Κέντρου Αξιολόγησης και Επιμόρφωσης της Ελληνικής Μαθηματικής Εταιρείας.

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΙΔΡΟΥΝ ΑΡΝΗΤΙΚΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ (ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ)

A. ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

1. Φοβία Μαθηματικών
2. Ο μεγάλος όγκος της ύλης σε συνδυασμό με τις διατιθέμενες ώρες έχει ως αποτέλεσμα την αυξημένη δυσκολία στο μάθημα των Μαθηματικών.
3. Δυσκολία που προέρχεται από την ίδια τη φύση των Μαθηματικών, ειδικότερα στις μεγαλύτερες τάξεις όπου τα Μαθηματικά γίνονται περισσότερο συμβολικά και αφηρημένα.
4. Δεν υπάρχει σύνδεση της μαθηματικής γνώσης με την καθημερινή ζωή και την κοινωνία.
5. Υποβάθμιση του ρόλου της επίλυσης προβλήματος στην μαθηματική εκπαίδευση.
6. Αρκετά βιβλία δεν είναι ούτε ελκυστικά, ούτε συμβατά με τις σύγχρονες διδακτικές μεθόδους.
7. Μη κατάλληλα Αναλυτικά προγράμματα (π.χ. συρρίκνωση της Γεωμετρίας που είναι ο μόνος κλάδος των Μαθηματικών που η επιστημονική γνώση συνδέεται με την εποπτεία και τη φαντασία)
8. Έλλειψη καθορισμένων και ρεαλιστικών στόχων που αφορούν τη Μαθηματική εκπαίδευση.
9. Στις Πανελλαδικές εξετάσεις εξετάζεται κυρίως η Ανάλυση με αποτέλεσμα σημαντικοί κλάδοι των Μαθηματικών όπως η Άλγεβρα και η Γεωμετρία να υποβαθμίζονται.

B. ΕΥΡΥΤΕΡΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ

1. Γενικότερη κοινωνική απαξίωση της γνώσης, άρα και της μαθηματικής.
2. Έλλειψη ενδιαφέροντος μεγάλου ποσοστού των μαθητών, αλλά και μερίδας των εκπαιδευτικών για το σχολείο.
3. Σε αρκετά μεγάλο βαθμό πτώση του επιπέδου μαθητών.
4. Εκπαιδευτικές πολιτικές που σχεδιάζονται χωρίς τη θεσμοθετημένη συμμετοχή της εκπαιδευτικής κοινότητας και των επιστημονικών φορέων.
5. Συγκεντρωτικό και γραφειοκρατικό εκπαιδευτικό σύστημα, το οποίο στηρίζεται, κυρίως, στο στείο διοικητισμό.
6. Ισοπεδωτικό σχολείο σε σχέση με τους μαθητές (ο μεγάλος χαμένος του συστήματος είναι ο καλός μαθητής), αλλά και τους εκπαιδευτικούς (ο ικανός και εργατικός εκπαιδευτικός δεν λαμβάνει καμία επιβράβευση).
7. Μη ύπαρξη θεσμικού πλαισίου που να επιτρέπει τη βελτίωση των εκπαιδευτικών που παρουσιάζουν ελλείψεις ή, αν δεν είναι δυνατή η βελτίωσή τους, να παρέχεται θεσμικά η δυνατότητα της τοποθέτησής τους σε άλλες θέσεις πχ γραμματειακή υποστήριξη ή σε γραφεία.
8. Έλλειψη θεσμικά κατοχυρωμένης και συστηματικής επιμόρφωσης όλων των καθηγητών όχι μόνο στα γνωστικά αντικείμενα και τη διδακτική τους,

αλλά και στη διαχείριση του σύγχρονου σχολείου που χαρακτηρίζεται από πολυπολιτισμικότητα και μαζικότητα.

9. Μη ανάπτυξη κριτικής σκέψης στους μαθητές, αλλά στείρα απομνημόνευση και παροχή πληροφοριών.
10. Αποτυχία στο σχεδιασμό και την υλοποίηση της Τεχνικής Εκπαίδευσης. Απαιτείται να γραφούν νέα βιβλία ειδικά για τα ΕΠΑΛ και να μη θυσιάζεται μια ολόκληρη τάξη (Α΄ ΕΠΑΛ) στο βωμό μιας κινητικότητας μεταξύ ΕΠΑΛ και Γενικού Λυκείου, που υφίσταται μόνο θεωρητικά.
11. Το μέτρο της υποχρεωτικής εννεατάξιας παιδείας εξετάζεται αν είναι θετικό, εφόσον δεν δίνει την εναλλακτική λύση της φοίτησης σε Μέσες Τεχνικές Σχολές (επιπέδου Γυμνασίου), όπου η εκπαίδευση, χωρίς να παραμελεί την γενική παιδεία, να είναι κυρίως προσανατολισμένη στις πραγματικές ανάγκες της χώρας σε τεχνικό προσωπικό.
12. Μη σύνδεση των μαθημάτων μεταξύ τους, πχ βασικές μαθηματικές έννοιες που χρειάζεται η Φυσική είτε δεν γίνονται καθόλου είτε γίνονται ετεροχρονισμένα. Για παράδειγμα, η επίλυση τύπων που είναι αναγκαίο μαθηματικό εργαλείο για τη Φυσική, είναι εκτός διδακτέας ύλης στο βιβλίο Μαθηματικών της Β΄ Γυμνασίου και οι συναρτήσεις γίνονται στη Β΄ Γυμνασίου πολύ ετεροχρονισμένα σε σχέση με τις ανάγκες του μαθήματος της Φυσικής.
13. Δυσκολίες στην αξιοποίηση Νέων Τεχνολογιών στη διδακτική διαδικασία.
14. Σε αρκετές περιπτώσεις αδυναμία διαχείρισης δικαιωμάτων και ελευθεριών.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΔΙΑΛΟΓΟ

1. Πριν την πραγματοποίηση οποιασδήποτε αλλαγής σε βιβλία, αναλυτικά προγράμματα κλπ να προηγείται εκτεταμένη έρευνα προκειμένου να διαπιστωθούν οι λόγοι που συνηγορούν στην αλλαγή.
2. Οι εκπαιδευτικές πολιτικές καθώς και οι όποιες αλλαγές στα βιβλία να σχεδιάζονται με τη θεσμοθετημένη συμμετοχή της εκπαιδευτικής κοινότητας και των επιστημονικών φορέων, οι οποίοι να εκπροσωπούνται σε όλες τις επιτροπές που συγκροτούνται για θέματα παιδείας από το ΥΠΕΠΘ ή από φορείς που εποπτεύονται από αυτό.
3. Αναβάθμιση του ρόλου του Δ/ντή του σχολείου. Δεν είναι δυνατό ο εκπαιδευτικός προκειμένου να λάβει πχ μονοήμερη άδεια για να μετάσχει σε ένα συνέδριο να απευθύνεται σε ανώτερες αρχές.
4. Δημιουργία Τεχνικού Γυμνασίου, όπου η εκπαίδευση να είναι κυρίως προσανατολισμένη στις πραγματικές ανάγκες της χώρας σε τεχνικό προσωπικό. Στο Τεχνικό Γυμνάσιο να εγγράφονται τα παιδιά για τα οποία θα έχει ανιχνευθεί, αρκετά νωρίς και με σωστό επαγγελματικό προσανατολισμό, ότι είναι κυρίως προσανατολισμένα σε τεχνικές – πρακτικού τύπου ικανότητες και δεξιότητες. Δηλαδή να γίνει αρκετά νωρίς ένας διαχωρισμός ανάμεσα σε δύο ισότιμες κατηγορίες μαθητών, που η μια θα είναι προσανατολισμένη σε περισσότερο θεωρητικές ικανότητες και δεξιότητες και η άλλη σε περισσότερο πρακτικές. Αν ο διαχωρισμός γίνει στο Λύκειο είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα εγγραφούν στα ΕΠΑΛ παιδιά που θα φέρουν το στίγμα της αποτυχίας, επομένως και της άρνησης σε κάθε είδους μαθησιακή διαδικασία.

5. Οι μαθητές του Τεχνικού Λυκείου να εισάγονται μόνο στα ΤΕΙ, αλλά να υπάρχει Κινητικότητα μεταξύ Τεχνικών σχολείων και Γενικών κατόπιν εξετάσεων.
6. Εξετάσεις από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο σε δύο μαθήματα (Γλώσσα και Μαθηματικά) καθώς και από το Γυμνάσιο στο Λύκειο. Οι εξετάσεις να γίνονται τον Ιούνιο και ο μαθητής που απορρίπτεται να έχει δικαίωμα επανεξέτασης τον Σεπτέμβριο. Εάν πάλι αποτύχει να εγγραφεται στο Τεχνικό Γυμνάσιο ή Λύκειο ανάλογα τη βαθμίδα στην οποία φοιτούσε προηγουμένως, στα οποία βέβαια, εφόσον το επιθυμεί, να μπορεί και απευθείας να εγγραφεί χωρίς εξετάσεις.
7. Βαθμολογία που να αντιστοιχεί στις πραγματικές δυνατότητες των μαθητών σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης (Δημοτικό, Γυμνάσιο, Λύκειο). Όπως προαναφέρθηκε δεν είναι δυνατό στο Δημοτικό, συνήθως, ο μη επαρκής μαθητής να παίρνει 9 και ο καλός 10. ενώ οι υπόλοιποι βαθμοί ουσιαστικά να έχουν καταργηθεί. Επίσης δεν είναι δυνατό για την προαγωγή ενός μαθητή από μια τάξη στην άλλη στο Λύκειο ο βαθμός ομάδας βασικών μαθημάτων να μπορεί να ισοσκελισθεί από το βαθμό ενός μόνο μαθήματος. Ειδικά για το Γυμνάσιο που αποτελεί τμήμα της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, εάν η Πολιτεία επιθυμεί να το προαάγονται όλοι οι μαθητές να το δηλώσει ευθαρσώς και να θεσπίσει διαφορετικά κριτήρια προαγωγής πχ η προαγωγή από μια τάξη στην άλλη να γίνεται ανεξαρτήτως βαθμού.
8. Σύνδεση γενικότερα του σχολείου, αλλά και ειδικότερα της σχολικής γνώσης με την καθημερινή ζωή και την κοινωνία.
9. Πανελλαδικές εξετάσεις στο τέλος των τριών τάξεων του Λυκείου με θέματα σε ευρύτερο επίπεδο (Νομού ή Περιφέρειας ή και Πανελλαδικά).. Τα γραπτά να διορθώνονται από τους καθηγητές των τάξεων, αλλά να υπάρχει αυστηρός και εκτεταμένος δειγματοληπτικός έλεγχος. Επιτηρητές από διαφορετικά Λύκεια. Διόρθωση βαθμολογίας όταν η διαφορά είναι πάνω από τρεις μονάδες μεταξύ γραπτής και προφορικής βαθμολογίας.
10. Τα θέματα των Πανελλαδικών εξετάσεων να έχουν ως βάση τα σχολικά βιβλία. Δεν είναι δυνατό, λόγω και της στενότητας της ύλης εφόσον αφορά μία μόνο τάξη, στην ουσία να απαξιώνονται και να καταργούνται τα σχολικά βιβλία.
11. Συμμετοχή των ΑΕΙ και ΤΕΙ στον καθορισμό του αριθμού των εισακτέων και των κριτηρίων επιλογής τους.
12. Πρότυπα σχολεία (Γυμνάσια και Λύκεια και πιθανώς Δημοτικά) σε κάθε νομό στα οποία οι μαθητές θα εισάγονται κατόπιν εξετάσεων (ειδικά για τα Δημοτικά θα μπορούσαν να είναι τεστ). Στο νέο νόμο ταυτίζονται τα Πρότυπα και τα Πειραματικά σχολεία (αναφέρονται ως Πρότυπα-Πειραματικά) και ιδρύονται μόνο όπου είναι εφικτή η σύνδεση με ΑΕΙ. Στο συγκεκριμένο νόμο γίνεται ταύτιση της έννοιας Πειραματικό όπου το δείγμα των μαθητών πρέπει να είναι αντιπροσωπευτικό του γενικού πληθυσμού και βέβαια δεν είναι αναγκαίες οι εξετάσεις και της έννοιας Πρότυπο όπου φοιτούν ιδιαίτερα ικανοί μαθητές και είναι απαραίτητες οι εξετάσεις. Στο νέο νόμο επιλογή μέσω εξετάσεων (ή τεστ δεξιοτήτων) ορίζεται μόνο για τα Πρότυπα-Πειραματικά Λύκεια.
13. Να αφιερωθεί χρόνος από το ωράριο των εκπαιδευτικών προκειμένου να διατεθεί στον προγραμματισμό των εργασιών του σχολείου, στην καλύτερη αναπλήρωση καθηγητών που απουσιάζουν, στην ενημέρωση των Γονέων,

στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και γενικότερα στη βελτίωση της λειτουργίας του σχολείου.

14. Ορισμός συντονιστή κατά κλάδους μαθημάτων, με στόχο τη στενότερη συνεργασία εκπαιδευτικών της ίδιας ειδικότητας
15. Δημιουργία οργανικών θέσεων στις Διευθύνσεις με στόχο την αναπλήρωση των εκπαιδευτικών που λαμβάνουν βραχυχρόνιες άδειες.
16. Διορισμός σχολικών ψυχολόγων και κοινωνικών λειτουργών προκειμένου να βοηθηθούν οι εκπαιδευτικοί στις ιδιαίτερες απαιτήσεις του σύγχρονου μαζικού και πολυπολιτισμικού σχολείου.
17. Γενναία χρηματοδότηση της Παιδείας γιατί χρειαζόμαστε ένα σχολείο που:
 - Θα βοηθά το μαθητή να γίνεται ένα σκεπτόμενος συνειδητός πολίτης, που θα συμμετέχει ενεργά στα κοινωνικά δρώμενα.
 - Θα μαθαίνει το μαθητή να αυτενεργεί, να αναστοχάζεται και να οικοδομεί ο ίδιος τη γνώση.
 - Θα μαθαίνει το μαθητή να κρίνει, να συγκρίνει, να απορρίπτει, να επιλέγει.
 - Θα προωθεί τη δια βίου μάθηση.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΔΙΑΛΟΓΟ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

1. Αξιοκρατική επιλογή των στελεχών εκπαίδευσης, σε όλα τα επίπεδα, με σταθερά κριτήρια που θα προκύψουν κατόπιν πολιτικής συνεννόησης και με συμμετοχή των εκπαιδευτικών και επιστημονικών φορέων (ποτέ έως σήμερα δεν έχουν πραγματοποιηθεί δύο διαδοχικές επιλογές στελεχών με τα ίδια κριτήρια).
2. Προϋπόθεση της οποιας επιλογής στελεχών εκπαίδευσης να είναι η πιστοποίηση στις ιδιαίτερες απαιτήσεις της κάθε θέσης. Για παράδειγμα δεν είναι δυνατό να επιλεγεί ένας εκπαιδευτικός σε διοικητική θέση (Πχ Διευθυντής εκπαίδευσης ή Διευθυντής σχολείου) χωρίς να έχει πιστοποίηση σε θέματα διοίκησης εκπαίδευσης. Σταδιακή τοποθέτηση σε όλες τις προηγούμενες θέσεις της ιεραρχίας.
3. Αξιολόγηση έγκυρη και αξιόπιστη όλων των εμπλεκόμενων στο εκπαιδευτικό σύστημα. Η έννοια της εγκυρότητας αφορά την αντικειμενικότητα, ενώ η έννοια της αξιοπιστίας αφορά τη σταθερότητα των κριτηρίων. Τελικός στόχος της αξιολόγησης να είναι η βελτίωση και όχι η επίκριση ή η τιμωρία.
4. Η αξιολόγηση να είναι κυρίως διαγνωστικό εργαλείο, που σκοπεύει στη βελτίωση και όχι στη λογοδοσία.
5. Απαιτείται διαφάνεια σε κάθε στάδιο της αξιολόγησης.
6. Η αξιολόγηση οφείλει να περιλαμβάνει κάθε πλευρά του εκπαιδευτικού συστήματος όπως π.χ.: Σχολική Μονάδα, Προγράμματα Σπουδών, Διδακτικά πακέτα, υλικοτεχνική υποδομή, ανθρώπινο δυναμικό, εκπαιδευτική πολιτική, πόροι, επιμόρφωση αλλά και να λαμβάνει υπόψη της τις οποιεσδήποτε γεωγραφικές, ή κοινωνικοπολιτισμικές ιδιαιτερότητες. Απαραίτητο επίσης να αξιολογείται και το σύστημα αξιολόγησης που θα εφαρμοσθεί ώστε να βελτιώνεται στην πορεία.
7. Η αξιολόγηση οφείλει να είναι συνδεδεμένη με την επιμόρφωση μέσω δύο αξόνων. α. Τη συστηματική περιοδική επιμόρφωση για όλους τους

εκπαιδευτικούς. β. Τη στοχευμένη επιμόρφωση για όσους αξιολογούμενους εκπαιδευτικούς κρίνεται αναγκαίο.

8. Η αξιολόγηση οφείλει να είναι συνδεδεμένη με την κοινωνική λογοδοσία, δηλαδή τη διαβεβαίωση ότι τα χρήματα που καταβάλλει ο φορολογούμενος πολίτης διατίθενται για μια καλύτερη παιδεία.
9. Εισαγωγική επιμόρφωση ετήσιας ή εξαμήνου διάρκειας, προ του διορισμού των εκπαιδευτικών ως μονίμων ή αναπληρωτών ή ωρομισθίων, με στόχο την εισαγωγή στην εκπαίδευση όσων πληρούν μια σειρά από κριτήρια (επιστημονικά, διδακτικά, παιδαγωγικά, ψυχολογικά).
10. Στην αξιολόγηση να εμπλέκονται πολλοί παράγοντες πχ τυχαίο δείγμα μαθητών και γονέων.
11. Καθιέρωση θεσμικού πλαισίου που να επιτρέπει τη βελτίωση των εκπαιδευτικών που παρουσιάζουν ελλείψεις ή, αν δεν είναι δυνατή η βελτίωσή τους, να παρέχεται θεσμικά η δυνατότητα της τοποθέτησής τους σε άλλες θέσεις πχ γραμματειακή υποστήριξη σχολείων ή σε γραφεία.
12. Όσον αφορά την αξιολόγηση των μαθητών:
 - Στροφή της αξιολόγησης των μαθητών προς εναλλακτικές - ποιοτικές κατευθύνσεις.
 - Νέο νομικό πλαίσιο για τις κάθε είδους αξιολογήσεις των μαθητών που να συνδέεται με την εφαρμογή σύγχρονων διδακτικών προσεγγίσεων.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΔΙΑΛΟΓΟ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ

ΓΕΝΙΚΑ

Είναι προφανές ότι η ποιότητα στην εκπαίδευση περνάει κυρίως μέσα από την ποιότητα των εκπαιδευτικών, επομένως η βασικότερη, ίσως, προϋπόθεση για ένα επιτυχημένο σχολείο είναι η ουσιαστική επιμόρφωση όλων των εκπαιδευτικών.

Το ζητούμενο στο σύγχρονο σχολείο είναι ένας εκπαιδευτικός που έχει αυτογνωσία, δημιουργικότητα και ευελιξία (Χαραλάμπους, 2012). Ένας εκπαιδευτικός που οικοδομεί τη γνώση με τους μαθητές του, αμφισβητεί τη διδακτική του πρακτική, γίνεται συνρευνητής και μεταρρυθμιστής. Δε δέχεται το σχολείο, την εκπαίδευση και την κοινωνία όπως είναι, αλλά οραματίζεται και αγωνίζεται για ένα καλύτερο σχολείο, καλύτερη εκπαίδευση, καλύτερη κοινωνία. Έχει βαθιά επίγνωση του εκπαιδευτικού, του πολιτιστικού και του κοινωνικού του ρόλου. Είναι ο εκπαιδευτικός που θέλει και μπορεί να συνεργάζεται με τους γονείς και την τοπική κοινωνία και τους συναδέλφους του, για τη διαμόρφωση του δημοκρατικού, ενεργού πολίτη του μέλλοντος (ό.π).

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

1. Κάθε πρόγραμμα επιμόρφωσης θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη, κυρίως, τρεις ανάγκες. α) τις ανάγκες του εκπαιδευτικού συστήματος που πρέπει να είναι κυρίως εστιασμένο στις ανάγκες των μαθητών και της κοινωνίας, β) τις ανάγκες του σχολείου, με τις ιδιαιτερότητές του και με βάση ένα σχέδιο ανάπτυξης του σχολείου, γ) τις ανάγκες του εκπαιδευτικού.

2. Συστηματική επιμόρφωση όλων των εκπαιδευτικών εντός του χρόνου εργασίας τους, μηνιαίας διάρκειας. Θα μπορούσε η επιμόρφωση να γίνεται τον Σεπτέμβριο ή τον Ιούνιο ή μια μέρα κάθε εβδομάδα ή με συνδυασμό των παραπάνω. Η επιμόρφωση αυτή να γίνεται όσες φορές κρίνεται αναγκαίο κατά τη διάρκεια του εργασιακού βίου των εκπαιδευτικών.
3. Ορισμένες μέρες κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους ο εκπαιδευτικός να έχει το δικαίωμα, στο ωράριο εργασίας του, να παρακολουθεί επιμορφωτικές ημερίδες, σεμινάρια, συνέδρια κλπ.
4. Επιμορφώσεις σε μη εργάσιμο χρόνο να πραγματοποιούνται σε εθελοντική βάση.
5. Ειδικές επιμορφώσεις για εκπαιδευτικούς που επιθυμούν να καταλάβουν θέσεις στελεχών εκπαίδευσης (Δ/ντές σχολείων, Δ/ντές εκπαίδευσης, Σχολικοί Σύμβουλοι κλπ)
6. Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών πρέπει να έχει τα χαρακτηριστικά της εκπαίδευση ενηλίκων (όχι μονόλογους και διαλέξεις, αλλά συνεργασία, συμμετοχή, βίωμα κλπ)
7. Η επιμόρφωση πρέπει να περιλαμβάνει και τα τρία βασικά είδη (ενδοσχολική, διασχολική και εξ' αποστάσεως).
8. Οι φορείς των προγραμμάτων επιμόρφωσης μπορεί να είναι διάφοροι (ΙΕΠ, Πανεπιστήμια, Επιστημονικές ενώσεις, Σχολικοί Σύμβουλοι κλπ) αλλά βασικός συνεργάτης και συνδιαμορφωτής πρέπει να είναι ο Σχολικός Σύμβουλος, γιατί είναι το μόνο στέλεχος της εκπαίδευσης που βρίσκεται σε συνεχή επαφή με τους εκπαιδευτικούς, τους μαθητές και τους γονείς, επομένως μπορεί να μεταφέρει στα διάφορα κέντρα λήψης αποφάσεων τις πραγματικές επιμορφωτικές ανάγκες όλων των εμπλεκομένων στο εκπαιδευτικό σύστημα.
9. Ειδικές, εκτεταμένες και αναλυτικές, επιμορφώσεις που να αφορούν τις όποιες αλλαγές που πραγματοποιούνται στην παιδεία (αναλυτικών προγραμμάτων, βιβλίων, εξεταστικών συστημάτων κλπ).
10. Επαναλειτούργια των σχολών και διδασκαλείων επιμόρφωσης Δ.Ε. (μονοετών ή διετών)
11. Χρήσιμο είναι, πριν την πραγματοποίηση οποιουδήποτε προγράμματος επιμόρφωσης, να έχουν διερευνηθεί προηγούμενα οι επιμορφωτικές ανάγκες των εκπαιδευτικών με επισκέψεις σε σχολεία, ερωτηματολόγια κλπ.
12. Δημιουργίες διαδικτυακών πυλών και ιστοσελίδων με θέμα την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.
13. Η επιμόρφωση πρέπει να περιλαμβάνει όλα τα θέματα που συνδέονται με το σύγχρονο σχολείο. Ενδεικτικά αναφέρονται:
 - Διαφοροποίηση της διδασκαλίας για την αντιμετώπιση της διαφορετικότητας, της πολυπολιτισμικότητας και των πολλαπλών τύπων νοημοσύνης
 - Εναλλακτικοί τρόποι αξιολόγησης του μαθητή.
 - Μελέτη και εφαρμογή των ΑΠΣ διότι οι εκπαιδευτικοί που γνωρίζουν καλά το ΑΠΣ είναι πιο αποτελεσματικοί στην προετοιμασία τους, στη διεξαγωγή της διδασκαλίας και την αξιολόγησή της
 - Σύγχρονες μέθοδοι διδασκαλίας και μάθησης που ευνοούν την ενεργητική συμμετοχή και την αυτενέργεια των μαθητών.
 - Σχέδια μαθήματος και φύλλα εργασίας.

- Δειγματικές διδασκαλίες
- Ερευνητικές εργασίες.
- Ένταξη και ενσωμάτωση παιδιών με ειδικές ανάγκες.
- Αξιοποίηση του συναισθηματικού παράγοντα.
- Μετάβαση από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο και από το Γυμνάσιο στο Λύκειο.
- Ιδιαιτερότητες Τεχνικής εκπαίδευσης.
- Αξιοποίηση Νέων Τεχνολογιών στη διδακτική διαδικασία.
- Το Συνεργατικό Σχολείο .
- Ανάπτυξη της δημιουργικής σκέψης
- Αρχές διοίκησης και οργάνωσης της εκπαίδευσης.
- Αρχές διαχείρισης της σχολικής τάξης.
- Συνεργασία σχολείου και οικογένειας.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Δυστυχώς παρά τη διάθεση της Πολιτείας για εφαρμογή σύγχρονων διδακτικών προσεγγίσεων μέσω Νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων Σπουδών, Πιλοτικών Γυμνασίων, Μείζονος Επιμόρφωσης, Ερευνητικών εργασιών κλπ η καθημερινή σχολική πραγματικότητα θα παραμείνει όπως είναι εδώ και πολλά χρόνια εάν η πολιτεία δεν αποφασίσει:

- **Να αντικαταστήσει την επιδίωξη της ποσότητας (πολύ ύλη, απομνημόνευση, μόνο ποσοτικές αξιολογήσεις κλπ) με την επιδίωξη της ποιότητας και αυτό να γίνει με νέα κατάλληλα βιβλία και όχι με αναδιατάξεις και αφαιρέσεις ύλης από τα υπάρχοντα.**
- **Να θεσμοθετήσει νέο νομικό πλαίσιο για τις κάθε είδους αξιολογήσεις που να συνδέεται με την εφαρμογή σύγχρονων διδακτικών προσεγγίσεων.**
- **Να πραγματοποιήσει εκ βάθρου αλλαγή της διαδικασίας επιλογής των μαθητών για την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.**
- **Να πραγματοποιήσει ευρεία και συνολική επιμόρφωση όλων των εκπαιδευτικών αφενός στην εφαρμογή σύγχρονων διδακτικών προσεγγίσεων και αφετέρου στην αξιολόγησή των μαθητών.**

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- UNESCO. (1956). Σύσταση 46 για τη Δημόσια Εκπαίδευση.
- ICME 5, BUDAPEST. (1988). 6^ο Διεθνές Συνέδριο για τη διδασκαλία των Μαθηματικών.
- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. (2000). *Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για την Πρωτοβάθμια και τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση*. ΥΠΕΠΘ.
- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. (2003). Προδιαγραφές για τη συγγραφή των σχολικών βιβλίων. ΥΠΕΠΘ.
- Αξιολόγηση μαθητών Ενιαίου Λυκείου. ΠΔ 48/2012 (ΦΕΚ 97, 27/4/2012). Τροποποίηση ΠΔ 60/2006.
- Χαραλάμπους, Ν. (2012). (Ιστοσελίδα: Διάλογος για την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση) http://www.paideia.org.cy/index.php?option=com_content&task=view&id=34&Itemid=54